

APOCALYPSE NOW redux

(Apocalypse Now redux)

Sinopsis

Vietnam: El capità Benjamin Willard és un oficial dels serveis d'intel·ligència de l'exèrcit invasor dels Estats Units que es troba immobilitzat per la por en una fosca habitació d'un hotel de Saigon.

Al cap d'un temps, és requerit per anar en missió especial a buscar i eliminar riu amunt, a Cambotja, el coronel Kurtz, un oficial de l'exèrcit que ha desertat i que s'ha convertit en el gurú despòtic d'una comunitat indígena, organitzant el seu propi exèrcit. Comença aquest arriscat viatge a bord d'una petita embarcació amb quatre homes que desconeixen el veritable motiu de l'expedició.

En la profunditat de la selva asiàtica, en un campament trufat de caps tallats i cadàvers putrefactes, l'enigmàtica figura de Kurtz adquireix una dimensió immensa.

Fitxa Artística

Coronel Walter E. Kurtz ..... MARLON BRANDO
Tinent Coronel Bill Kilgore..... ROBERT DUVAL
Capità Benjamin L. Willard ..... MARTIN SHEEN
"Chef" Jack Hicks ..... FREDERIC FORREST
Phillips ..... ALBERT HALL
Lance B. Johnson ..... SAM BOTTOMS
Reporter gràfic ..... DENNIS HOPPER
"Clean" ..... LAURENCE FISHBURNE
Tinent General R. Corman ..... G. D. SPRADLIN
Coronel Lucas ..... HARRISON FORD
Capità Richard Colby ..... SCOTT GLENN
Hubert de Marais ..... CHRISTIAN MARQUAND
Roxanne ..... AURORE CLÉMENT

Fitxa Tècnica

Direcció ..... FRANCIS FORD COPPOLA
Guió ..... FRANCIS FORD COPPOLA, JOHN MILIUS
(Basat en l'obra de Joseph Conrad "*Heart of Darkness*")
Producció ..... FRANCIS FORD COPPOLA
Director de fotografia ..... VITTORIO STORARO
Música ..... CARMINE COPPOLA, F. F. COPPOLA
..... MICKEY HART
Muntatge ..... LISA FRUCHTMAN, RICHARD MARKS
..... GERALD B. GREENBERG, WALTER MURCH

Durada ..... 197 minuts
Nacionalitat ..... Estats Units
Any de Producció ..... 1979 / 2001

Filmografia de Francis Ford Coppola (Com a director)

1963 *Dementia 13*
1966 *Tu eres un gran chico*
1968 *El valle del arco iris*
1969 *Rain People*
1972 *El Padrino*
1974 *La conversación*
1974 *El Padrino II*
1979 *Apocalypse now*

1982 *Corazonada*
1983 *The Outsiders*
1983 *La ley de la calle*
1984 *Cotton Club*
1984 *Faerie Tale Theatre: Rip Van Winckle*
1986 *Peggy Sue se casó*
1986 *Captain EO*

1987 *Jardines de piedra*
1988 *Tucker*
1989 *Vida sin Zoe* (episodi de "New York Stories")
1990 *El Padrino III*
1992 *Bram Stoker's Dracula*
1996 *Jack*
1997 *Legítima defensa*

Premis

Festival de Cannes 1979
Palma d'Or a la millor Pel·lícula

Oscars 1980
Millor Fotografia: Vittorio Storaro
Millor So

Globus d'Or 1980
Millor Director: Francis Ford Coppola
Millor Actor Secundari: Robert Duvall
Millor Banda Sonora

Apocalipsi total

1. Versió definitiva

Vint-i-dos anys després de guanyar la Palma d'Or amb *Apocalypse Now*, Francis Ford Coppola va tornar al Festival de Cannes el 2001 amb una versió definitiva d'aquest film sobre el Vietnam que el temps ha convertit en tot un clàssic. Un any després d'aquesta reestrena de luxe, *Apocalypse Now Redux* arriba dividendres que ve a les pantalles del nostre país. Els 53 minuts addicionals de la nova còpia corresponen, bàsicament, a tres grans escenes. El personatge interpretat per Robert Duvall, en el qual fins ara apareixia com una espurna de bogeria, ara adquireix una dimensió psicològica molt més profunda que il·lustra perfectament l'esquizofrènia d'aquest coronel de cavalleria cobert amb un barret de *cowboy* i obsessionat per la pràctica del surf en les onades que els seus helicòpters aixequen fins que són esmorteïdes pel napalm llançat pels avions. La mítica escena de l'atac dels helicòpters contra un poblat vietnamita al so de *La cavalcada de les valquíries* esdevé així la culminació apoteòsica d'aquesta primera etapa en el viatge que el protagonista del film, un capità que ha de localitzar un coronel en plena jungla, emprèn vers el cor de les tenebres.

2. Proust i Conrad

Tot i que *Apocalypse Now* adapta lliurement *El cor de les tenebres*, traslladant la novel·la de Joseph Conrad des del Congo colonial al Vietnam en guerra amb els EUA, aquesta no és l'única referència literària utilitzada per Coppola. La citada escena dels helicòpters, retallats en el cel mentre els altaveus fan esclatar la música de Richard Wagner, tindria el seu origen en un passatge d'*El temps retrobat*, de Marcel Proust, en què, a propòsit d'uns avions que sobrevolen París, un dels personatges parla "del moment en el qual fan apocalipsi" i, a continuació, esmenta "unes sirenes bastant wagnerianes", concretament "d'una cavalcada".

Orson Welles va ser el primer a pretendre portar a la pantalla la novel·la de Conrad, aquest cop ambientada durant la Segona Guerra Mundial i amb un rerefons nazi. L'entrada en guerra dels Estats Units va bloquejar la seva producció en favor de *Ciudadà Kane* i, potser per aquest motiu, va esdevenir un mite per als estudiants de cinema dels anys seixanta. A partir d'un guió de John Milius, que després en reprendria diversos elements mitològics a *Conan el bàrbar*, George Lucas primer i Francis Ford Coppola després es van apropar al projecte des de l'òptica del Vietnam fins que aquest últim va rodar el film a les Filipines a partir del 1975.

El recent llibre de Peter Cowie sobre el film, traduït al castellà per Paidós, subministra nombrosos i precisos detalls sobre el complex rodatge d'*Apocalypse Now* a les Filipines. Un infart del protagonista, Martin Sheen, un tifó que va destruir bona part dels decorats i diversos problemes d'ordre econòmic van convertir la gestació d'aquest film en una veritable odissea que va culminar amb la precipitada estrena al Festival de Cannes.

3. Por al fracàs

La por al fracàs va ser el motiu que va impulsar Coppola a reduir el metratge del film a una durada de poc més de dues hores. L'amputació va donar els resultats esperats, amb la Palma d'Or a Cannes, un notable èxit comercial i la consolidació del film com una obra de referència. Al tinter quedaven, tanmateix, algunes escenes decididament valuoses que el cineasta havia sacrificat temporalment, però que no deixaria en un etern anonimat. Va ser així com, a principis del 2000, el director de la trilogia d' *El padrí* va reprendre *Apocalypse Now* amb la intenció d'oferir-ne la versió definitiva. A l'escena completa dels helicòpters, també va afegir-hi la prolongació de l'actuació de les conilletes de *Playboy* en plena jungla. El protagonista i la seva tripulació les retroben posteriorment, riu amunt, sota una intensa pluja i sense benzina per a l'helicòpter. A canvi de dos bidons de combustible, els soldats passen dues hores amb elles i descobreixen que no són els únics a patir la immensa bogeria que la guerra provoca en aquest viatge sense retorn.

Una tercera escena, totalment inèdita, mostra ara l'enterrament d'un dels tripulants i la conversa que els supervivents mantenen amb una família francesa disposada a no abandonar la plantació que van heretar de l'època colonial francesa, prèvia a la derrota de Dien Bien Phu. *Apocalypse Now* estableix així els vincles històrics entre les dues fases de l'imperialisme occidental sobre el Vietnam i guanya en profunditat política sense renunciar al seu tarannà metafòric.

4. Marlon Brando

Una breu escena recuperada amb Marlon Brando envoltat de nens vietnamites en el regne que presideix al bell mig de la jungla humanitza aquest personatge mitològic que assumeix totes les connotacions pròpies de la llegenda d'*El Rei Pescador* que porta la fertilitat a la terra erma. Rapat al zero i conscient que la seva mort és inevitable, representa el final d'un viatge que el protagonista emprèn atret per una estranya força centrípeta.

No és aquest l'únic aspecte que relaciona *Apocalypse Now* amb *2001, una odissea de l'espai*. Com el film de Stanley Kubrick, el de Coppola també mostra la nau que s'endinsa en un territori desconegut, els seus tripulants moren progressivament i el supervivent s'enfronta amb un destí que no és més que la seva pròpia imatge emmirallada. Davant la seva pròpia imatge agonitzant, l'astronauta es transforma en un nou ésser mutant que se superposa al globus de la Terra. Després de matar el seu superior, el capità nord-americà del film de Coppola és adorat pels nadius que el coronen com un nou rei d'aquesta terra salvatge, porta la cara coberta de pintures de guerra i les darreres paraules que s'escolten, extretes del llibre de Conrad, són "l'horror, l'horror".

5. Vietnam

Quan Coppola va presentar la versió encara inacabada d'*Apocalypse Now* del 1979, va dir que la seva pel·lícula no tractava sobre el Vietnam. "És el Vietnam", va sentenciar el cineasta nord-americà, plenament conscient d'haver rodat una pel·lícula irrepètible que porta l'estat de la guerra imprès a les seves imatges i reflecteix perfectament el punt de vista nord-americà sobre el conflicte asiàtic.

Curiosament, tant *Apocalypse Now* com *El caçador* o *La chaqueta metàl·lica*, tres dels films més representatius sobre el Vietnam, parlen d'aquella guerra com un malson. Michael Cimino el va retratar com l'infern al qual viatgen tres amics: un d'ells hi mor, l'altre hi desapareix i el tercer se'n surt però decideix tornar-hi a la recerca del seu company, totalment enfollit i que es juga la vida a la ruleta russa. Stanley Kubrick, d'altra banda, va reproduir l'escenari bèl·lic en una fàbrica abandonada dels afores de Londres i va estilitzar així el decorat on un selecte escamot de *marines* entrenats com a màquines de matar s'enfronten a un enemic invisible que, finalment, resulta ser una franquira d'aspecte angelical.

El malson de Francis Ford Coppola, finalment, es diu *Apocalypse Now*. Tradueix a la perfecció l'esperit del llibre de Conrad, però també delata el tarannà *psico* dels anys setanta en un viatge a la bogeria carregat de referències mitològiques. La versió que fins ara es coneixia potser resultava més abstracta i surrealista. *Apocalypse Now Redux* manté, en tota la seva esplendor, les característiques originàries i arrodoneix un espectacle que ja forma part de les pàgines més brillants de la història del cinema i, tal com diu el mateix Coppola, constitueix "el malson bèl·lic més surrealista de la història dels Estats Units".